

Prædiken til 23. søndag efter Trinitatis

Matt. 22,15-22

Første tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus:

Da gik farisæerne hen og besluttede at fange Jesus i ord. De sendte deres disciple hen til ham sammen med herodianerne, og de sagde: »Mester, vi ved, at du er sanddru og lærer sandt om Guds vej og ikke retter dig efter andre, for du gør ikke forskel på folk. Sig os, hvad du mener: Er det tilladt at give kejseren skat eller ej?« Men Jesus gennemskuede deres ondskab og sagde: »Hvorfor sætter I mig på prøve, I hyklere? Vis mig skattens mønt!« De rakte ham en denar. Og han spurgte dem: »Hvis billede og indskrift er det?« »Kejserens,« svarede de. Da sagde han til dem: »Så giv kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er!« Da de hørte det, undrede de sig og forlod ham og gik deres vej.

Matthæusevangeliet 22,15-22

Gad vide, om muren i Berlin var faldet for 20 år siden, hvis de gode østtyskere havde rettet sig efter Paulus' ord: "Alle skal underordne sig under de myndigheder, som står over dem, for der findes ingen myndighed, som ikke er fra Gud, og de, som findes, er forordnet af Gud."

Engang var jeg sammen med tidligere biskop Lise-Lotte Rebel og stiftets provster på studietur til de gamle Lutherbyer i og omkring Wittenberg. Vi besøgte bl.a. Nikolai-Kirken i Leipzig, hvor østtyskere i tusindtal i månederne op til murens fald samledes for at tænde lys og bede for fred og frihed. Når folk forlod kirken eller pladsen foran kirken, blev de udstyret med lys i begge hænder for at betone den fredelige protest, ingen hånd var fri til at slås.

For os der havde siddet klistret til skærmen i disse novemberdage 20 år forinden, os der med tårer i øjnene havde set hænder blive strakt gennem de første huller i muren, mens soldater med skarpladte maskinpistoler passivt så til, os der havde set endeløse rækker af ekstremt CO2-forurenende trabanter krydse grænsen – for alle os var det dybt bevægende at stå på pladsen foran Nikolaj-kirken, hvor bystyret i dag har fået lagt glassten med lys i mellem de gamle brosten.

Lysende glassten som et mindesmærke om de tusindvis af lys og det menneskelige mod, der tændte en håbets flamme i det gamle DDR.

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 794, 124 årgang
November 2023
ISSN 0901-2214

Som en løbeild spredte protesterne sig til andre kirker i Berlin og Dresden – og resultatet kender vi, det utænkelige skete, den mur, som havde kostet så mange mennesker livet og så megen ufred, splittelse og smerte, den faldt ved en fredelig folkelig- og kirkelig revolution.

Jeg spørger derfor igen: Gad vide, om muren i Berlin var faldet for 20 år siden, hvis de gode østtyskere havde rettet sig efter Paulus' ord: *"Alle skal underordne sig under de myndigheder, som står over dem, for der findes ingen myndighed, som ikke er fra Gud."*

Og jeg kunne fortsætte min spørgen: Gad vide, om apartheid nogensinde var faldet i Sydafrika, hvis biskop Tutu, Boesak, Mandela og alle de andre havde taget Paulus' ord bogstaveligt.

Det er næsten skæbnens bitre ironi, at den samme Paulus der skrev til menigheden i Rom, at *"Ikke for ingenting bærer myndighederne sværd; de er Guds tjenere og skal lade vreden ramme dem, der gør det onde. Derfor skal man underordne sig,"* – denne Paulus blev få år senere halshugget med et sværd af de selvsamme myndigheder, fordi han var kristen og ikke ville tilbede den kejser, som romerne tilbad som en gud.

Man kunne fristes til at spørge, om Paulus mon ikke fortrød, hvad han skrev om at underordne sig myndighederne, lige før bøddelens sværd skilte hans hoved fra kroppen.

Eller bekræftede det ham i, at hvis det virkelig kommer til stykket, og et menneske er tvunget helt derud, hvor det må vælge mellem kejseren og Gud – ja, så er troen på Jesus Kristus i hvert fald for Paulus uopgivelig.

Men for os, der lever i dag, synes denne blinde underkastelse under myndighederne voldsomt provokerende.

Denne bøjen nakken under selv den værste tyrann med Paulus' henvisning til, at der *"findes ingen myndighed, som ikke er fra Gud, og de, som findes, er forordnet af Gud."*

Det kan vi umuligt være forpligtet på i dag. Eller kan vi?

—

Er Paulus' formaning i overensstemmelse med Jesu ord om at give kejseren, hvad der er kejserens, og Gud, hvad der er Guds – eller har Paulus fået Jesu ord galt i halsen.

Se, den diskussion er lige så gammel som kristendommen.

I vores lutherske sammenhæng går den under navnet læren om de to regimenter – det verdslige og det gejstlige – eller det politiske og det kirkelige.

I tidens løb har man med skiftende held forsøgt at sætte vandtætte skodder op mellem de to.

Og i vores hjemlige sammenhæng er det så sikkert som amen i kirken, at hvis en præst eller biskop drister sig til at mene noget om et kontroversielt spørgsmål – så falder dommen prompte, nu glemmer han to-regimentelæren og Gud fri os fra politiserende præster.

Ja, selv noget så enkelt som at ringe til bøn og eftertanke med kirkens klokker kan rejse en storm af protest og forargelse

Sjovt nok, har jeg aldrig hørt nogen protestere mod brugen af Nikolaj-Kirken i forbindelse med murens fald.

Så, hvad stiller vi nu op med disse gamle ord om at give kejseren, hvad der er kejserens, og Gud, hvad der er Guds.

Hvad i himlens navn mener Jesus?

Jovist spørgsmålet, er det tilladt at betale skat til kejseren, er en fælde.

For hvis Jesus svarer nej, du skal ikke betale skat, så kan romerne anklage ham for at opfordre til oprør og revolution mod den romerske besættelsesmagt.

Og hvis Jesus modsat svarer, ja, selvfølgelig skal du betale skat.

Så anerkender Jesus kejseren som en gud!

Spørgsmålet er en fælde, lidt ligesom hvis jeg bliver spurgt: *"Nå Jørgen, er du holdt op med at tæve din kone?"*

Men Jesus gennemskuer deres hykleri, for de gode jøder har jo selv en mønt med kejserens billede i lommen – de rettroende farisæere har åbenbart ikke selv noget problem med at tro på Gud, og trods det jødiske billedforbud alligevel at købe og handle med mønter med et billede af den laurbærkronede kejser og indskriften: *"Cæsar søn af den guddommelige Augustus."*

Jesus afslører, at deres spørgsmål ikke er andet end politisk spin og taktik.

For hvad er en mønt andet end døde kolde kontanter – holdt op mod en blød varm sårbar menneskekrop ovenikøbet skabt i Guds billede.

Der er intet lettere i verden end det, jeg kan betale mig fra med cool cash – anderledes vanskeligt bliver det i samme sekund mine valg eller kærligheden til Gud og næsten har en konsekvens og pris i mit liv, som intet har med dankortet at bestille.

Jeg mener, hvor nemt er det ikke at droppe en tyver i indsamlingsbøssen eller ringe med klimaklokkerne. Hvor meget mere kræver det ikke af dig og mig, hvis vi for alvor skal engagere os i et menneske som behøver vores hjælp eller ændre livsstil og lade bilen stå.

Jeg ved ikke, om du betaler din skat med glæde – jeg ved ikke, om du med glæde ville betale mere for, at maden, til dem der er blevet nødt til at få den bragt ud, kunne være friskere og mere spændende – jeg aner, ikke hvor du stemmer til valget – men jeg ved, det er tusind gange lettere at betale sin skat og sætte sit kryds, end det er at tilbyde at dele sin aftensmad med sin gamle nabo et par gange om ugen – også selv om samme nabo er parat til at betale råvarerne.

Så inden vi nu bliver for selvfede og selvfrelste i forhold til de gode farisæere dengang, så skulle vi måske gribe i egen barm og spørge, hvor meget vores dårlige undskyldninger for ikke at gøre det, vi inderst inde godt ved, vi kunne gøre, hvis ellers vi ville, hvor meget ligner vi de gode farisæere og deres spørgsmål.

For hvad handler spørgsmålet om skat til kejseren egentlig om.

Er det ikke et spørgsmål om systemet overfor mennesket og Gud – eller med lidt andre ord; loven overfor evangeliet og kærligheden.

For vi vil jo så gerne med god samvittighed kunne sige, at vi har gjort nok, og så afslører Jesu svar, at dertil når vi aldrig.

Ikke for at det skal kaste os ud i en neurotisk kronisk dårlig samvittighed – men for at understrege, at det er vilkåret ved at være et menneske med Guds billede præget dybt ind i vores selvske magelige sjæl.

Kejseren, loven, toregimentelæren og systemet er ikke en undskyldning vi kan gemme os bekvemt bag.

Vi ved alle fra samarbejdspolitikken under 2. Verdenskrig, at undskyldningen, at myndighederne bestemte, myndighederne forlangte, myndighederne afgjorde, ikke er fem flade ører værd, når slutopgørelsen foreligger.

Så når vi skal give kejseren, hvad der er kejserens, så bliver det evige spørgsmål, den evige udfordring og den evige overvejelse, om jeg gav kejseren for meget, om jeg satte mennesket til side for systemet.

Om nødvendigheden af stål, som vi sang om med Grundtvig, kom til at stå i vejen for det som rettelig er Guds.

Og nej, Bibelen og kristendommen er ikke en smart, lille facitliste på alle tilværelsens store og små spørgsmål og dilemmaer.

Men Bibelen og den kristne tro er en evig kilde til at besinde sig på, hvorvidt du og jeg med kejseren vælger det bekvemme, der appellerer til vores magelighed og længsel efter at kunne læne os selvtilfredst tilbage og sige: NU har jeg gjort nok.

Eller jeg med Gud vælger den fordring, der aldrig lader mig i fred, fordi jeg bliver fastholdt som i en skruestik på ansvaret.

Lad mig slutte, hvor jeg begyndte, i det gamle DDR – i den utroligt smukke film: "De andres liv" – mange af jer har forhåbentlig set den, en film om hvordan

medmenneskeligheden og medfølelsen sejrer over systemet og den umenneskelige politik.

Eller med dagens evangelium en film om at give Gud, det som kejseren gør krav på.

"De andres liv" er fortællingen om den grænseløst loyale Stasi-agent, der bliver sat til at aflytte og overvåge to kunstnere, dramatikeren og hans kæreste, den skønne skuespillerinde. Dramatikeren er loyal mod DDR-regimet, men da hans gode ven efter syv års arbejdsforbud begår selvmord, føler han sig tilskyndet til at skrive en systemkritisk kronik. I mellemtiden har den pertentlige Stasi-agent fået indblik i et liv, der modsat hans ensomme og grå tilværelse er fyldt med kunst og nærvær. Med ét føler han et moralsk dilemma mellem parti-

loyalitet og næstekærlighed over for et andet menneske.

Og så er det han vælger mennesket frem for systemet – Gud i stedet for Honecker.

Gud give, at du og jeg bare en gang imellem kunne få samme mod.

Amen

Jørgen Christensen

Provst i i Hillerød Provsti og sognepræst i Frederiksborg Slotssogn

Salmer (Den Danske Salmebog):

732: Dybt hælder året i sin gang

364: Al magt på jorden og i Himlen

447: Herren strækker ud sin arm

710: Kærlighed til fædrelandet

612: Den store mester kommer

752: Morgenstund har guld i mund v.4-5

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke, Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov — Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk